

Juryrapport

Keetje Hodshon Prijs 2023 – Historische Wetenschappen

Dr. K.R. (Katharine) Frederick

Deindustrialization in East Africa:

Textile Production in an Era of Globalization and Colonization, c. 1830-1940

Wageningen University & Research, mei 2018

Deze dissertatie over de invloed van economische globaliseringsprocessen op de katoenindustrie in Oost-Afrika is een uitzonderlijke prestatie. Het is niet alleen een gedegen empirisch onderzoek over een deel van de wereld waar de bronnen niet rijkelijk voorhanden zijn, maar Frederick levert met dit onderzoek ook een belangrijke theoretische bijdrage aan een centraal debat over de drijfveren en effecten van globalisering in de 19e en 20e eeuw onder economisch historici. Door een zeer zorgvuldig vergelijkend onderzoek binnen Oost-Afrika en daarnaast door ook oog te hebben voor (tegengestelde) ontwikkelingen in West-Afrika, laat Frederick overtuigend zien dat de aannames in zowel de Marxistisch geïnspireerde Dependencia (core-periphery) literatuur (met als meest recente loot het alom geprezen boek *Empire of Cotton* van de Harvard historicus Sven Beckert uit 2014), als de meer marktgerichte neoklassieke literatuur - met de nadruk op factorkosten - niet kloppen. Beide hebben namelijk veel te weinig oog voor de dynamiek van de Afrikaanse markteconomie en de agency van de Afrikanen die gedurende de hoogtijdagen van het imperialisme te maken hadden met de 'forces of globalization' (gekenmerkt onder meer door de massale import van goedkope textiel). Het blijkt niet zo zijn dat landen in de 'global south' (zoals India, Egypte) na de Amerikaanse burgeroorlog het slachtoffer werden van wat Beckert noemt 'war capitalism', waardoor de inheemse productie van katoenen weefsels niet meer concurrerend was. Deze benadering, net als de neoklassieke, is veel te eenzijdig en te simplistisch. En heeft lang kunnen gedijen bij gebrek aan vergelijkend empirisch onderzoek. Tot slot is het ook een bijdrage aan een verwant debat, namelijk dat van de 'Great Divergence', dat zich toespitst op de vergelijking van economische ontwikkelingen in Europa en China, en waar Afrika nauwelijks een rol in speelt.

In haar zeer helder opgezette boek toetst Frederick de - nooit onderzochte - aanname dat de 'forces of globalization' Afrika de das om hebben gedaan. Er blijken niet alleen binnen Afrika echter grote interne verschillen te bestaan, maar cruciaal is dat zij laat zien dat de meeste aannames eenvoudigweg niet kloppen. Zo kreeg met name West-Afrika te maken met een grote import van goedkoop textiel, maar zorgde dat daar eerder voor een intensificatie van de inheemse industrie dan een afname. Naar veel van de geïmporteerde textiel was namelijk weinig vraag, vanwege andere preferenties (smaak, kwaliteit) van de Afrikaanse consumenten, waardoor het substitutie-effect met het inheemse aanbod beperkt was. De kwaliteit van de eigen productie was vaak veel beter, terwijl de factor arbeid juist werd aangewend in periodes dat er weinig ander werk was waardoor de marginale kosten laag

waren. En import van textiel vond plaats in regio's waar sowieso al veel vraag naar dat soort producten bestond door een relatief hoge koopkracht, zoals in West-Afrika. Kortom door haar focus op lokale condities en lokale adaptatie - oftewel agency - laat zij zien hoe beide (linkse en rechtse) 'grand theories' mank gaan. Het behoeft dan ook niet te verbazen dat zij binnen de zeer competitieve wereld van economisch historici in de zomer van 2022 de dissertatieprijs van International Economic History Association in ontvangst mocht nemen. Haar onderzoek kan daarmee worden gezien als een 'wake-up' call voor een nieuwe generatie historici met een heel nieuw perspectief nieuwe wegen in te slaan en weg te geraken van veel te deterministische theorieën die nauwelijks oog hebben voor tegenkrachten en lokale en regionale mechanismen.

Prof. dr. C.C. (Carla) van Baalen, emeritus-hoogleraar parlementaire geschiedenis en voormalig directeur Centrum voor Parlementaire Geschiedenis Radboud Universiteit Nijmegen
Prof. dr. L.A.C.J. (Leo) Lucassen, directeur Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG), hoogleraar sociale geschiedenis Universiteit Leiden
Prof. dr. L.V. (Leonard) Rutgers, hoogleraar late oudheid Universiteit Utrecht, lid Pauselijke Academie voor de Wetenschappen, voorzitter wetenschappelijke adviesraad KNIR (Rome)

De jury kwam bijeen via Zoom op 23 maart 2023. De vergadering werd voorgezeten door Mr. drs. T.S.M. (Thérèse) van Schie, maatschappelijk lid KHMW. Tevens waren ter vergadering aanwezig Prof. dr. R.B. (Rudy) Andeweg, secretaris geestes- en maatschappijwetenschappen KHMW (notulen) en Prof. dr. W.B. (Wim) Drees, aankomend secretaris geestes- en maatschappijwetenschappen KHMW.